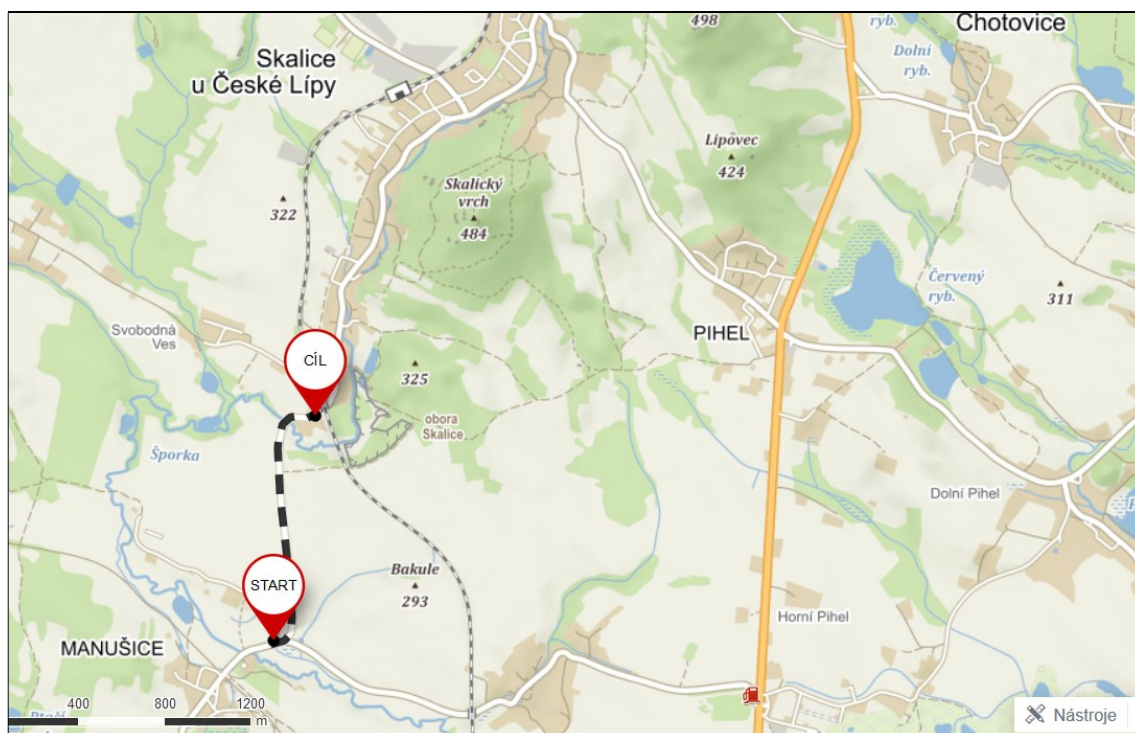

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Biologické posouzení úseku aleje mezi obcemi Skalice u České Lípy-Manušice

Sledovaný úsek o délce přibližně 1,2 km se nachází na silnici č. 2628 mezi jižním okrajem obce Skalice u České Lípy a křižovatkou před obcí Manušice.

V severní části mapované lokality, u obce Skalice u České Lípy, tvoří liniovou zeleň po obou stranách silnice vzrostlé duby v dobrém zdravotním stavu. Prosychající dub ve svahu dále od silnice není součástí projektu.

Při západním okraji komunikace na vršku mírného stoupání se u křížku nachází skupina tří starých lip. Tyto stromy jsou rozložené s mnoha dutinami a pahýly po odumřelých větvích, pravděpodobně v důsledku příliš razantního ořezu korun v minulosti. Liniový doprovod dřevin dále pokračuje směrem k Manušicím zprvu vesměs oboustrannou, později mezeratou alejí tvořenou především mladšími duby, břízami a jeřáby. Stav těchto dřevin (vyjma prosychajících jeřábů ptačích) je relativně dobrý, místy je doplňují křoviny.

V širším okolí, východně i západně od předmětné silnice, se nacházejí poměrně rozsáhlá pole. S ohledem na absenci jakýchkoliv dalších dřevin na těchto plochách lze liniový doprovod dřevin podél silnice považovat za poměrně významný interakční prvek. Udržení a doplnění aleje na této lokalitě bude pro faunu v oblasti jednoznačným pozitivem.

Metodika provedeného monitoringu

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl s ohledem na rozdílnou metodiku sledován zvláště z hlediska bezobratlých (především dřevokazného hmyzu) a zvláště z hlediska obratlovců, především ptačích druhů a netopýrů.

Bezobratlí:

Průzkum probíhal v červnu až červenci 2019. Případný recentní výskyt význačných druhů byl zjišťován také v databázích a literatuře.

1) Prohlídka dostupných dutin a jejich okolí k zjištění přítomnosti dutinových saproxylofágních druhů hmyzu (hledání dospělých jedinců, popř. zbytků skeletu, larev a jejich trusu, podle kterého lze rovněž některé dutinové druhy hmyzu identifikovat).

2) Prohlídka a zjištění výletových otvorů ve kmenech pro identifikaci přítomnosti zvláště chráněných druhů dřevokazného hmyzu.

3) Instalace nárazových a vinných pastí v místech s vyšším výskytem dutin (, kde nelze z důvodu nepřístupnosti některých existujících dutin vyloučit výskyt zvláště chráněných druhů saproxylofágního hmyzu.

Obratlovci:

Lokalita byla navštívena v červnu a červenci 2019.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Bezobratlí:

V alejích se nacházejí stromy s otevřenými i uzavřenými dutinami různých velikostí, zlomy kosterních větví, které dutinám předcházejí a různá poškození kmenů (odřené paty kmenů, lysiny na kmenech).

Je to především důsledek poškozování stromů při provádění údržbových prací na silnicích, ořezem větví zasahujících do profilu vozovky a dále poškozením projíždějícími vozidly. U poškozovaných stromů dochází pak k tvorbě lysin na kmenech, rychlejší tvorbě dutin, prostřednictvím dřevokazných hub zanesených do poškozeného dřeva. Tyto stromy jsou pak osidlovány saproxylickým hmyzem, často i řadou vzácných druhů hmyzu. Z těchto důvodů by bylo žádoucí některé tyto stromy ponechat jako potenciálně vhodné pro výskyt saproxylofágních druhů hmyzu a i pro hnízdění ptáků. V předmětné lokalitě se u božích muk na levé straně nachází stará lípa srdčitá s dutinami vyplněnými trouchem. Tento strom je z entomologického hlediska nejvýznamnější.

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Níže prezentovaný přehled obsahuje údaje o výskytu saproxylických, ale i dalších druhů brouků, které jsou zařazeny ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., případně v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017).

Čeleď(lat.)	Čeleď (česky)	Druh	ČS	CH
Formicidae	mravencovití	Formica sp.		O

Tabulka 1 – chráněné druhy bezobratlých zjištěné na lokalitě. Pozn.: ČS = kategorie ohrožení druhů dle Červeného seznamu, tj. CR=kriticky ohrožený, EN=ohrožený, VU=zranitelný, NT=téměř ohrožený; CH = kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.: KO=kriticky ohrožený, SO=silně ohrožený, O=ohrožený druh.

Komentář ke druhu *Formica* sp. – mravenec:

Zjištěny dvě menší kolonie mravenců, patřících do skupiny *Formica rufa*, v dubové části aleje okolo starých pařezů. Zvláště chráněný rod v kategorii ohrožený.

Obratlovci:

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněné podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Druhy významněji vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	ohrožená
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
rehek domácí	<i>Phoenicurus ochruros</i>	
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	
skřivan polní	<i>Alauda arvensis</i>	
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	
zvonek zelený	<i>Chloris chloris</i>	
stehlík obecný	<i>Carduelis carduelis</i>	
vrabec polní	<i>Passer montanus</i>	
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	

Tabulka 2.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají silnější vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Z dalších druhů živočichů byla na lokalitě (u náspu silnice v blízkosti skupiny starých lip) zastižena myšice temnopásá (*Apodemus agrarius*).

Druhová pestrost ptáků na předmětné lokalitě nebyla zvláště vysoká, což je dáno pravděpodobně poněkud izolovanějším umístěním aleje mezi rozsáhlými celky polí. Vyšší biodiverzitu avifauny lze očekávat při severním a jižním konci aleje, kde liniové dřeviny navazují na hustší stromové porosty, a blízkost lidských sídel zvyšuje početnost

synantropních druhů. Zjištěny byly běžné druhy ptactva, u nichž, s ohledem na vyšší míru přizpůsobivosti, nelze při realizaci projektu očekávat žádný škodlivý zásah do biotopu.

Jediný zaznamenaný ZCHD, vlaštovka obecná, není vázán na prostředí aleje a loví hmyz v širokém okolí.

Podle databáze NDOP se v okolí mapovaného úseku vyskytují i další běžnější ptáci druhy, které nebyly na lokalitě při terénních pochůzkách zastiženy, ale jejich občasný výskyt v zájmovém území je velmi pravděpodobný – např. vrabec domácí, špaček obecný, konipas bílý či některé běžné druhy pěnic. Ze ZCHD uvedených v NDOP se vztahem k mapované lokalitě můžeme zmínit luňáka červeného, čápa bílého či žluvu hajní, kteří byli pozorováni v okolí. Luňák ani čáp nejsou vázáni na zeleň v aleji, byť nad lokalitou pravděpodobně opakovaně prolétají a hledají obživu na sousedních polích. Žluva, jejíž výskyt byl uveden v širším okolí Manušic, obývá poměrně velký areál s mozaikou dřevin. Dotčení tohoto druhu realizací projektu pokládáme za vysoce nepravděpodobné.

Na lokalitě nebyl při terénním průzkumu zaznamenán přímý výskyt netopýrů ani jejich stopy. Staré lípy u křížku sice obsahují množství dutin, jsou však obvykle ztrouchnivělé, průtočné a z pohledu letounů nepřiliš vhodné k obývání. Ostatní stromy v aleji jsou v poměrně dobrém stavu bez viditelných dutin či odloupávající se kůry.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

Při terénním šetření nebyl zjištěn zvláště chráněný druh ptáků vázaný přímo na prostředí aleje. Okrajový vztah k tomuto biotopu může mít žluva hajní mapovaná v širším okolí Manušic dle databáze NDOP, na lokalitě však zastižena nebyla. V dubové části aleje byl při entomologickém průzkumu doložen výskyt dvou mravenišť mravenců skupiny *Formica rufa*. Rod *Formica* (*Formica* sp.) patří mezi ZCHD v kategorii ohrožené.

Plánované zásahy do dřevin doporučujeme vždy provádět mimo období hnízdění ptáků. V širším okolí aleje se nachází dostatek stromů i křovin pro zajištění náhradních hnízdišť i potravních příležitostí v případě druhů, které by mohly být realizací projektu dotčeny.

Výskyt letounů na lokalitě nebyl zjištěn, stromy v aleji (včetně starých lip) neposkytují zvlášť vhodné podmínky pro jejich výskyt.

Rozpadající se staré lípy u křížku nejsou v dobrém zdravotním stavu, mají však poměrně vysokou ekologickou hodnotu jako biotop pro různé druhy dřevokazného hmyzu. Nebude-li nutné tyto stromy odstranit z bezpečnostního hlediska, považují zpracovatelé dokumentace za vhodné dřeviny na lokalitě zachovat (např. po přiměřeném ořezu). Především se jedná o starou lípu srdčitou s dutinami vyplněnými trouchem, která se nachází na levé straně božích muk. Tento strom je z entomologického hlediska nejvýznamnější.

Zpracovatelé:

bezobratlí: Josef Kadlec

obratlovci: Mgr. Olga Hušková

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2019-08-13

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýřů (ČESON) roku 2013

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona ČNR č. 114/1992 Sb.

Mapové podklady podle www.mapy.cz

Červený seznam ohrožených druhů České republiky: Bezobratlí – Hejda R., Farkač J. & Chobot K. [eds] 2017, Příroda, Praha, 36: 1-612

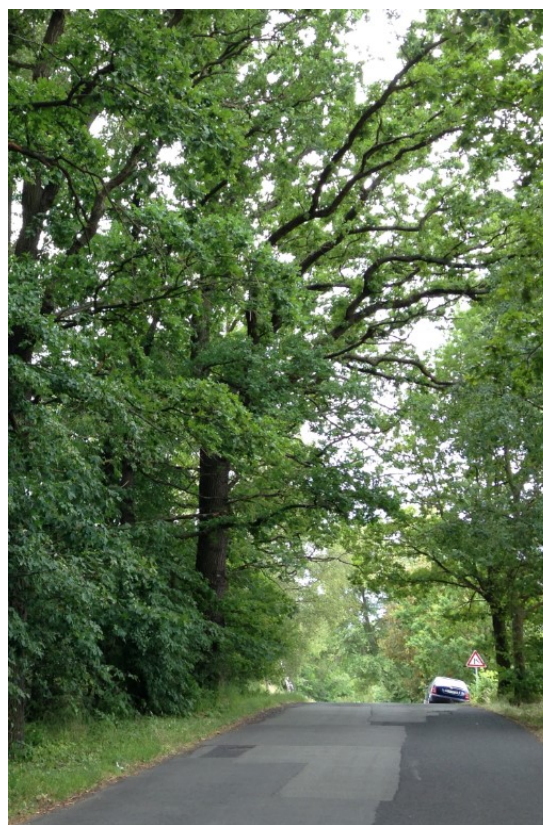
Brouci České a Slovenské republiky – Hůrka, K. 2005: Kabourek, Zlín, 390 pp.

Brouci čeledi potemníkovití (*Tenebrionidae*) střední Evropy. Beetles of the family Tenebrionidae of Cenral Europe. Novák V., 2014: Zoologické klíče. Academia, Praha. 418 pp.

Obrazová příloha:

Obr. 1: Vzrostlé staré lípy u křížku v severní části mapovaného úseku

Obr. 2: Duby podél silnice na severním konci mapovaného úseku (pohled k jihu)

Obr. 3: Středová část mapované silnice s oboustranným liniovým doprovodem dřevin (pohled k jihu)

Obr. 4 a 5: Vlevo část aleje s dubem letním, napravo kolonie mravenců *Formica* sp. v dubové části aleje